

Parlagi fináncból parlamenti titkár

Az 1969-ben még a Kecskeméti Közútépítő Vállalatnál dolgozó útépítő technikusból a következő évben önkormányzati hivatalnokká váltam, s beruházási előadó lettem. Amikor elvégeztem a Tanácsakadémia Szakigazgatási Tagozatát szervezési főelőadóvá neveztek ki a titkárságra, majd hagyatéki ügyekkel foglalkoztam. A Cegléd Városi Tanács hagyatéki főelőadjaként 1980 nyarán felkerestem a Ceglédi Pénzügyőri Szakasz parancsnokát, Józsa Sándor főhadnagyot, hogy segítsen rábírní az egyik beosztottját elhunyt férje ügyének intézésére. A hölgy ugyanis nem jelent meg többszöri értesítésre, s az államigazgatási eljárási törvény szerint fegyveres testület, rendészeti szerv tagját nem lehetett idézni, csak az előljárója útján meghívni.

A középkorú, deres hajú, mosolygós képű parancsnok beszélgetés közben – előre megfontolt szándékkal – kíváncsiskodott a munkámról, családomról és az iskolai végzettségemről. Amikor megtudta, hogy már csak egy államvizsgám hiányzik az Államigazgatási Főiskolán, és a Tanácsakadémiát is elvégeztem, továbbá anyósomnál lakunk egy szobában, egy födél alatt a sógorékkal is, rögtön elkezdte szöni körém a hálót. Felhívta az OTP fiókvezetőt, hogy tudna vevőkijelöléssel OTP öröklakást adni nekünk. Szólt a Vám- és Pénzügyőrség Pest, Fejér és Nógrád Megyei parancsnokának, hogy amennyiben berukkolok a szürkésített-zöld egyenruhások közé, egészítsék ki a befizetési összeget 25 évre szóló kamatmentes kölcsönnel. Ez után kérdezte csak meg, hogy beállok-e pénzügyőrnek. Másnap a tenyerébe csaptam.

Az utolsó tantárgyi államvizsgámat már pénzügyőr zászlósként tettem le, parlagi fináncként. Így hívták az egykori „barnák”, azaz vámosok a két testület egyesülése előtt a pénzügyőröket. Őket meg a népnyelv csak zsákba fináncnak titulálta. Ugyanis a múlt század első felében még „babmérő csákót” hordó vámosok hosszú szuronyos puskájukkal mutattak az utazók motyójára, mondván: Mi van a zsákban? Akkoriban még élt az azóta sajnálatosan megszüntetett próbaidős rendszer. Az újonc egy idős, tapasztalt kolléga (instruktor) szárnyai alatt sajátíthatta el a mesterség iskolában meg nem tanulható fogásait. Pályakezdő diplomásként egy évig foglalkoztatási terv szerint kellett dolgozni. Már a próbaidő kezdetén majdnem fegyelmet kaptam. Egyszer a parancssal előírt kedvezményes árú pénzügyőr szivarka vételezése előtt bementem a VPOP épületébe a Pénzügyőr Újság főszerkesztőjéhez felajánlani, hogy szívesen írok cikkeket, mert korábban a Pest Megyei Hírlapnál újságíróskodtam másodállásban évekig. A főszerkesztő örömmel felhívta a lehetőségre a megyei parancsnok figyelmét. Aki parancsnoki értekezleten oktatta ki a főnökömet, hogy tanítsa meg az újoncot a szolgálati út betartására. A kedvezményes árú pénzügyőr szivarkáról annyit, hogy az Pénzügyőr márkájú cigaretta volt, amiből akkoriban még 200 szál járt olcsó pénzért, természetbeni juttatásként a hivatásos állományúaknak.

Végigjártam a szolgálati ágak mindegyikét havi forgóban, s mindenütt az „öregek” óvó segítségével. Megtanítottak például arra, miként kell csomót kötni a vámos és az annál nagyobb méretű szeszes ólomra úgy, hogy azt ne lehessen zsebkendő rátételével és éles bicskával nyomtalanul felnyitni. Sédli Béla bácsi, az öreg irodatiszt egy nyári felújítás előtti szeszfőzdében egész napon át magyarázta a kisüsti pálinkafőzés és a berendezés rejtelseit. Megmutatta azt is, hogy a biztosítás érdekében szétszedéskor a rácsot is le kell kötni az ajtó kerek résein átbújtatott és az ajtócsukó beépített vasához leólmzott zsineggel. Az elszámolás után a vászonponyvás Raj Gaz méretes fadobozában lévő ólom közé rejtettük az egy-egy üveg pálinkát, amit a munkánk végén, a finom ebéd elfogyasztását követően a szeszfőzdéstől kaptunk. Mintha a főnök soha nem lett volna elszámoló járőr! ☺ A Pénzügyőr Iskolán, a jövedéki vizsgán az egyik tétel a szeszfőzdei biztosítóberendezések voltak, amit a rács lekötésével kezdtem magyarázni, akkora ötöst kaptam érte, hogy alig fért a naplóba. Nyomozati munkára is befogtak, amikor tpf-re vadásztunk, ami nem más, mint tilos pálinkafőző berendezés, amiért felderítési jutalék dukált. Természetesen én is jártam a szolgálati parancsban előírt módon „k-val h-ban” vámkezelní, ami azt jelentette, hogy bicajjal tekertem a cégekhez, tenni a dolgomat. Egy-egy hónapra kivezényeltek a határra. Parassapusztán hétvégén hazajövet a túrvezető mindig

megkért egy lengyel turistabuszt, hogy vigyenek be Pestre. Egész úton kínálgattak, és hiába tiltakoztam, „pán generálnak” tituláltak. Merthogy zászlósi váll-lapom kinézete pont olyan volt, mint az akkori lengyel miniszterelnöknek, Jaruzelski tábornoknak, csak kevesebb ötágú csillaggal. Szobon a Csehszlovákiába eső Štúrovo/párkányi szolgálati helyre osztottak be. A határmenti vámhivatalba egyenruhában utaztam és a vonatról leszállva azonnal haptákba vágva magam, s jelentkeztem az épp a peronon álló parancsnoknál, Lantos Sándor főhadnagynál. Aki mogorván és magázva berendelt az irodájába, ahol rögvest letolt, hogy szégyent hozok az uniformisra, mert butykossal a kezemben utaztam. Két mondat közötti lélegzetvételekor kiböktem: „Jelentem a demizsonban pálinka van, és azt a ceglédi parancsnok elvtárs küldi a parancsnok elvtársnak!” A főnöki ábrázat mosolyra derült: „Miért nem ezzel kezdted, kóstoljuk meg, milyen!”, s máris az asztalára varázsolt két stampedlit. Eltelt egy hét, mire végre engem is kiküldtek a gólya (felüljáró) túloldalán lévő peron melletti „tishti vágányra” egy nemzetközi vonathoz. A név onnan ered, hogy a resti melletti vágányhoz többnyire a tisztakat küldte ki a részlegvezető. Ott kóstoltam meg először a pacallevest sörleves kíséretében, a járőrvezetőm jóvoltából. Az én időmben már nem kellett borkészletfelvételre járni, de még találkoztam Vas Gabival, az irodában az egyik szekrény mellé kitámasztott, kihegyezett betonvasból készült szurkáló eszközzel, amivel a szalmakazalban keresték egykor az elrejtett boroshordót. A tanyák között járva többnyire csak az első helyen jártunk sikerrel, még ha több tuti tippünk is volt „B egyéntől”. Ugyanis, amikor megjelent az RR (rosszabb a rendőrnél) rendszámú autónk, akkor, mint a betyárvilágban, azonnal felengedték a gémeskút gémjét, és a környéken, mobiltelefon nélkül is mindenki tudta és továbbadta, hogy erre portyáznak a fináncok. Irodai szolgálat esetén még a rekkenő hőségben is tilos volt letenni a társasági ruha zubbonyát, mert: Kiskolléga, mi lesz, ha belép egy vizsgáló előljáró és magát ingujjban találja?

Szakaszparancsnokom javaslatára mentem az alapfokú szaktanfolyamra (quasi tiszthelyettes képzőre), pedig akkor már elvégeztem az Államigazgatási Főiskolát. Sanyi bátyám, azaz a főhadnagy elvtárs azt mondta: "Nem kötelező, de menj, ha tisztességesen meg akarod tanulni a szakmát. Biztos, hogy sokszor kitolnak veled a diplomád miatt, mert az nem kötelező az előadók számára, de érdemes végigcsinálni!" Igaza volt, kőkeményen megtanították a pénzügyőri mesterséget. Balkai Barnabás után szabadon: „Nem jogszabály szerint, csak úgy, ahogy le van írva.” No, persze még ezen kívül rengeteg plusszal, például Czikora Andrásról tarifából, dr. Balogh Istvántól vámjogból, Kakuk Ivántól ügyvitelből, Juronics Pétertől szeszről, Jakab Istvántól szintén tarifából, dr. Kovács Katitól büntetőből/szabálysértésből. És még a kor szelleme szerint kötelező tárgyként előadott, Csirmaz Tibor marxista-leninista "csirmidáiból" is lehetett következtetéseket levonni. Köszönet Nekik. Sokszor használtam a pénzügyőrségnél, de még most, nyugállományú koromban újságíróként is az általuk átadott ismereteket. Isten áldja őket életükben és haló poraikban!

Amikor a harmadik fiunk is megszületett, már a Fővárosi Parancsnokság Igazgatási csoportjánál dolgoztam alhadnagyként egy nagykörúti bérház mindössze hét irodából álló hivatalában, és egyenruhában jártam a vonaton dolgozni. Mindössze öt szervezeti egységből, vám, pénzügyi, személyzeti, titkársági és igazgatási csoportokból állt a parancsnokság, ahol a takarító névvel és a gépírónőkkel együtt sem voltunk harmincan. Az igazgatás vezetője mellett én voltam a csoport. Akadt mit csinálnunk bőven. Hozzánk tartozott a szerencsesorsjáték felügyelete, az iktatóiroda az okmánytárral, a fegyelmi és kártérítési ügyek, a lakásügyek, valamint a Vám- és Pénzügyőri Járőrszolgálat felügyelete, akik egyebek között kizárólagos jogosultsággal látták el a pénz- és értékkíséretet országos hatáskörrel, a pénzügyőrségi és PM objektumok őrzése mellett. Egy sikeres (mikor nem volt az 😊) éjszakai lövészet utáni áldomás közben tanultam a sokszor ismételt mondást: Laza csukló, merev könyök, így isznak a pénzügyőrök! Rendszeresen tartottunk a budapesti vámszerveknél cél-, téma- és utóvizsgálatokat. Akkoriban még meghatározott számú OTP öröklakásnál vevő-, tanácsi bérlakásoknál bérlőkijelölési joggal rendelkezett a testület. Egyszer sikerült hatos lakás-körcserét összehozni, tengernyi egyeztetéssel. Ekkor kaptam az első elismerésemet, aminek neve „dicséret parancsban”. A rossz nyelvek szerint ezzel nem jár semmi (mármint pénz), csak a szégyen. Máig őrzöm a több mit harmincéves, sárguló papirost dr. Sente Gyula pénzügyőr őrnagy (későbbi tábornok és országos parancsnok-helyettes) aláírásával. Kaptam persze letolást is, nem akármiért! Életem első pénzügyőr bálján

feleségem a báli ruhává alakított gyönyörű hófehér menyasszonyi ruhájában jelent meg, amelyhez ezüstszinóros brokát mellényke is tartozott. A mintát a Magyar Úriasszonyok Lapja címlapjáról vette le az ügyes varrónő, a „kis Horthy” felesége menyegzői ruhájáról. Én pedig színóros szalon magyarban feszítettem, a Kádár rendszer legvirágzóbb évei idején, a Pénzügyminisztérium Márványtermében. Hétfőn reggel a parancsnokomat távbeszélőn számon kérte a testület Budapesti Pártbizottságának az országos parancsnokságon székelő, függetlenített titkára a magyarkodó fiatal kolléga miatt. A dörgedelem után bevallottam, hogy a GYES-en lévő feleség és három kicsiny gyermek mellett nekem csak ez az egy öltönyöm van, meg két farmerom. Becsületére legyen mondva, dr. Sente Gyula őrnagy elvtárs emberből volt, azonnal előírt egy premizált célfeladatot, aminek köszönhetően néhány gyermekruha mellett egy konszolidált öltönyre is futotta. A korabeli szabályzat előírása szerint további két éves levelező pénzügyőr iskolai képzés várt rám, s beosztásomhoz már a fővárosban kötelező volt a politikai felsőfokú végzettség megszerzése, amit a Marxista-Leninista Esti Egyetem utáni Szakosító biztosított, hiába volt marxizmusból tantárgyi államvizsgám.

Később szelíd tiltakozásom dacára kineveztek az akkorra már 68 főre duzzadt pénzügyi, gazdasági és gondnoksági csoport élére, mivel a főiskolán vizsgáztam könyvvitelből, statisztikából és államvizsgáztam népgazdasági tervezésből, elemzésből. Soron kívül hadnaggyá, majd főhadnaggyá léptettek elő. Igaz a beosztási helyhez századosi váll-lap dukált, de az akkori kicsinyes személyzeti politika miatt „a beosztásra rendszeresített rendfokozat csak adható, de nem jár”. Hogy nézne már az ki, hogy valaki fiatalon olyan rangot viseljen, mint egy öreg szárcsa az országos parancsnokságon! A feladat húzós volt, mert soha nem dolgoztam pénzügyi területen. Hetekig olvastam a vonaton jövet-menet a vonatkozó jogszabályokat, és két hónap alatt nyolc kilót fogytam, de megálltam a helyem.

Éppen tizedik éve voltam spenóthuszár, amikor az országos parancsnokság alaki, fegyverzeti, lövészet és katonai ügyekkel foglalkozó előadója a Járőrszolgálat parancsnoka lett. Megkaptam az ő munkakörét, egyéb igazgatási feladatokkal, és kineveztek a titkársági osztály főelőadójává. Igaz előtte az emberszakértők diploma nélküli osztályvezető-helyettese megpróbált rávenni, hogy elégedjek meg az előadói címmel, mert még túl fiatal vagyok (40 évesen) a főelőadásához, ami a korábbi beosztásom miatt automatikusan járt. Későbbi beolvadásunk után a Jogi és Igazgatási Osztály vezetője négy szemközt faggatott, ki a „keresztapám”, hogy már ilyen ifjú koromra főhadnaggy lettem. Mintha éreztem volna a bajt, egyszer bemutatóra hívtam egy céget, akik korszerű sugármérő berendezéseket gyártottak. Javasoltam, hogy vegyünk belőlük a határátkelőkre. Megmosolyogtak, mint túlbuzgó ifjoncot. Azután jött Csernobil. Óriási feladat volt a Jugoszláv beháború idején a 00 minősítésű szupertitkos tervek pontosítása, egyeztetése és a légiriadók idején a hetekig tartó határjárás a déli végeken. Egyszer a közreműködéssel nyitottunk ki egy gyanús teherautót, aminek raktere tele volt vadonatúj gépkarabélyokkal. Nagy kihívás volt számomra, amikor feladatul kaptam a Vám és Pénzügyőrség fegyverzeti szabályainak összeállítását, frissítését és egységes szerkezetbe foglalását. A 269 oldalas, ábrák sokaságával ellátott „Szolgálati használatra” minősítésű könyvet soha sem sikerült volna összeállítani elődöm, az egykori harckocsi zászlóaljparancsnok, Dienes Béla százados együttműködése nélkül. Sajnos a kiadványból az ő nevét kihagyták. Olvasható helyette lektorként egy tábornok, szerkesztő bizottságként egy ezredes, egy őrnagy és én, a főhadnaggy. Időközben megnyertem egy anonim módra kiírt pályázatot a testület oktatási rendszerének átalakítására. Nagyon megdicsérték, azután porosodhatott az irattárban. Mert többek között javasoltam, hogy a kádertemetőként is működő Pénzügyőr Iskolát alakítsák át középiskolává, csak hogy akkor tanulatlanok nem taníthattak volna, s az ezredes parancsnok is közéjük tartozott, és a VPOP ezredessé lett, illetékes osztályvezetőjének sem sikerült államvizsgát tenni.

Már ügyrendi titkárrá avanszáltam, amikor fennállásának 130 éves évfordulóját ünnepelte a pénzügyőrség. Soha nem látott ünnepséget sikerült szervezni Béla barátommal összefogva, Papp Istvánnak, az Országgyűlés Hivatala akkori főtitkár-helyettesének a közreműködésével. Sajnos hiába javasoltuk a jogszabálmódosítást, az előterjesztést valaki elmulasztotta a testületnél, így Göncz Árpád köztársasági elnök csapatzászló helyett

testületi zászlót adományozott a kupolateremben díszelő századnyi egyenruhás előtt a pénzügyőrségnek. A Parlament fennállása óta egyedül Horthy Miklósnak sikerült egyszer ennyi egyenruhást bevinni az épületbe, persze egészen más céllal.

Később titkársági osztályvezető kinevezést kaptam és három főosztályvezetőt is kiszolgáltam helyetteseként. Időközben sokat publikáltam többek között a Pénzügyőr Újságban, jelentek meg cikkeim a Hadtudományban, a Belügyi Szemlében, a Magyar Rendőrben s a Zoll Control című lapokban. Megszerkesztettem a Módosított vámtörvény és magyarázatai című könyvet. További állami másoddiplomákat is szereztem: az ELTE Bölcsészettudományi Karán újságírásból, és a Budapesti Corvinus Egyetem Társadalomtudományi Karán Politikai szakértői szak politikai kommunikáció szakirányán.

Arnold Mihály altábornagy után az új országos parancsnok személycseréit nem vártam be. 2005-ben, élve a kordedvezmény lehetőségével, 36 évi munkaviszony után nyugállományba vonultam szeretett testületemtől, pedig mindhárom gyerekem nappali tagozatra járt felsőoktatásban. Nagyon megviselt a dolog, egy év alatt 41 kilósra fogytam, majd belehaltam. Szabadfoglalkozású újságíróként dolgozom, járom a világot, rengeteg ismeretterjesztő előadást tartok, megkaptam a Cegléd Város Kultúrájáért díjat, boldog és 80 kiló vagyok. 😊

Kőhalmi Dezső

